

2 Korin

Nəkwəkwə yame ror kɪraru kɪn yame Pol rɪmɪrai ramvən kɪmi niməhuak apa Korin Nəgkiarien kwəkwə kape nəkwəkwə e 2 Korin

?Pa rɪmɪrai nəkwəkwə e? Aposol Pol rɪmɪrai nəkwəkwə e.

?Rɪmɪrai ramvən kɪmi nɪpa? Rɪmɪrai ramvən kɪmi nəməhuak mɪnə apa Korin, mɪne nəməhuak mɪnə apa provins a Akaea.

?Nɪmraghien rɪmhawor pən iran mɪne ye nɪpɪg rɪmɪrai? Pol ruɪrai ta nəkwəkwə kɪsɪsər mher-pən kɪn kɪmi niməhuak apa Korin. In e nəkwəkwə yame ror kuas kɪn. Məɾɪg nəkwəkwə yame ror kɪrɪkɪanə kɪn, mɪne nəkwəkwə yame ror kɪsɪsər kɪn, irɪu kɪrarkək; keinein mə irɪu pukaa. ? Kwərəmətɪt ta uə? Nəkwəkwə yame ror kɪraru kɪn, kamni kɪmə 1 Korin. Kɪni nəkwəkwə a raməgkiar skai kɪmi əɾɪə, mə tukrɪni-əhu norien has mɪnə kapəɾɪə, kɪni in ramhajoun mɪn əɾɪə kɪn narɪmnar pɪsɪn mɪnə tɪksɪn. Iɾɪə khapsaah ye niməhuak kasəri-pən nəɾɪgɪen kape Pol yame rɪmɪrai ye nəkwəkwə e 1 Korin. Məɾɪg irɪə mɪnə tɪksɪn aɪkɪn, kamhani mə Pol, pəh nien mə in yemehuə kɪrɪk; kɪni rɪpəh nəmhenien mə in tukrəvhag kɪmi əɾɪə. Kɪni irɪə kamhani mə in ramor əmə wok kafan tuk nɪvəhyen mane.

?Rɪmɪrai nəkwəkwə e tuk naha? Pol rɪmɪrai nəkwəkwə e mamhajoun mə in aposol kɪrɪk, kɪni

Kughen rimiwəhsi-pən wok e kimin, kini ratuaturk əmə mə in tukrəw Haag məkneikin kimi əriə. Kini in morkeikei mə tukrini-əhu nəmhajoun eikuə yamə mine kasarə apa Korin. Kini mamaiyoh nəməhuak minə Korin mə tuksasitu mhavəhsi-pən mane kirik yame tukrasitu kin ye niməhuak apa Jerusalem məvigin narmamə meinai sweiwei ramuh əriə.

Pol ramokrən huvə irəriə

¹ Yo Pol, yame Kughen rimirpen yo mə yo aposol kirik kape Yesu Kristo, yakarərai nəkwəkwə e kimru piautawə Timoti. Nəkwəkwə e raurə kimi əmiə, niməhuak kape Kughen apa Korin mine narmamə minə fam kape Kughen apa Provins a Akaea.

² Pəh Kughen Rimtawə mine Yesu Kristo Yermaru kapətatəwə, tukwautə-pre kin nihuvəyen mine nəmərinuyen kimi əmiə.

Kughen raməgkiar vivi kimi narmamə yamə mine kisarə ye nipiğ əutən

³ Pəh khani vi vi Kughen e in Rim Yermaru kapətatəwə Yesu Kristo. In Tatə yame rikin rehuə tuk narmamə, mine In Kughen yame in nuknei norien kape nəgkiar-vivi-yen kimi narmamə.

⁴ In raməgkiar vi vi kimi ətatəwə ye nipiğ əutən minə fam kapətatəwə, mə kitawə tukharkun nəgkiar-vivi-yen kimi narmamə ye nipiğ əutən pisin pisin minə yamə mine kamharəpikin. Kitawə tuksəgkiar vi vi kimi əriə rəmhen kin yame Kughen In ramor kimi ətatəwə.

⁵ Nəmhəyən yame Kristo rimmərig, nəmhəyən kirikianə yame kitawə kasərig ai taktəkun. Kini ye norien kirikianə əmə mən, kitawə kasofugin-pən ye Kristo, Kughen raməgkiar vi vi kimi ətawə, kini norien a raməhuə mamvən mən tuk narmamə.

⁶ Nəpig kimawə yaksərig nəmhəyən ramuə tuk əmawə nəpig yakamhani-ərhav nəvsaoyen huvə, kini nəvsaoyen huvə a rafəhsi-haktə nərigien kapəmia mavəh mıragh əmia. Nəpig Kughen raməgkiar vi vi kimi əmawə, ramor mə kimawə jakharkun nəgkiar vi viyen kimi əmia. Kwənkwai norien a ramkuə ye nimmraghien kapətawə, kini nəpig nakasarə ye nəpig ətən rəmhen əmə kən yame kimawə yimnisarə iran, ramasitu irəmia mə takamharpən əmə ye nərer-tim-timien.

⁷ Kimawə yaksərəhu-pən tim tim nərigien kapəmawə ye Kughen mə kimiə taksərer tim tim. Meinai kitawə fam kisarə əmə ye narəyən kirikianə, kimiə taksarə ye nəmhəyən rəmhen kən yame kimawə yakasarə iran. Kini Kughen raməgkiar vi vi kimi əmia rəmhen kən yame raməgkiar vi vi kimi əmawə.

⁸ Piak minə mine nowinik minə, yaksorkeikei mə takharkun huvə nəpig ətən yamə minə yimnisarə iran apa provins a Tarki. Nahasien ehuə minə kimnhauə tuk əmawə, rapita nəsaninien kapəmawə, mamor rikimawə raməsik mə to yakhapəh nhamraghien.

⁹ Nəfrakisien, kimawə yimisərig mə kineighan-pən ta kən əmawə mə jakhamhə. Mərig nəpig ətən minə a kimnhauə mə jakhapəh nisətəgtə-

atukien irəmawə, mə jaksətəgtə əmə ye Kughen yame ramor narmamə yamə mine kımnhamhə khamragh mın.

¹⁰ İpakə əmə yakhamhə, mərig Kughen rımivəh mıragh əmawə. In rirkun nıvəhsi-tayen nıpig əutən mınə a tuk əmawə. Kını yakasərəhu-pən nərigien kapəmawə iran mə tukrıvəhsi-ta nıpig əutən mınə a tuk əmawə.

¹¹ Kını In mamor əfrakis məknakin nıpig naksəhuak tuk əmawə. Narmamə khapsaah tuksəgnəgin Kughen tuk narımınar huvə yamə mine In ramor kımı əmawə, meinai kımıə nakhapsaah nakasəhuak tuk əmawə.

Narmamə kımnhani hah Pol, mərig in ramni-ərhav mə kafan norien rhuvə

¹² Nar kirik yame rıkimawə ramagien tukun. Ye norien yame yakasor kımı narmamə apnapıg mınə ye tokrei tanə, mine kımı əmiə, yakasor ye swatuk yame Kughen ramhajoun. Norien kapəmawə ratuatuk əmə, maməmır əmə ikin rakhak ikin. Kını taktəkun e, ye nərigien kapəmawə, yakasərig mə yakhapəh nısorien nar kirik yame rahas. Pəh nien mə norien kapəmawə ratuatuk məknakin meinai yakhavəh nirkunien kape narmamə, mərig mə Kughen ramasitu irəmawə yerkin agien.

¹³⁻¹⁴ Yakamhani məkneikin meinai yımnhapəh nharai-pənien nəgkiarien kirik yame riskai tuk nəvhekinien uə tuk nirkunien nıpran. Taktəkun ai nakwənharkun kəskəh nərigien kapəmawə, mərig yakorkeikei mə takhauə mharkun fam. Kını ye

norien a, ye nîpig Yesu Yermaru tukruə min iran, kimiə taksagien tuk əmawə rəmhen kin yame kimawə jaksagien tuk əmiə.

Pol rîmnarar ye nərîgien kafan tuk nəriwəkien kafan

¹⁵⁻¹⁶ Yakharkun mə rikimiə ragien tuk əmawə, rikik rîmnaməsik mə nîpig yakmavən Masedonia, jakəkupən murə məm əmiə, kini nîpig yakamtərhav Masedonia, rikik rîmnaməsik mə jakrerig-pre min məm əmiə. Ror məkneikin mə takhavəh nîhuvəyen mîkiraru. Kini ai, rikik rîmnaməsik mə taksasitu irak mîsher-pən kin yo apa ye provins a Judia.

¹⁷ Apa kupan, yakmə jakurə məm əmiə. Kini ai yîmnarar ye nərîgien kafak ye nîkarin kape nəriwəkien kafak. ?Kini nakhamə ta mə yakaməgkiar apnapig əmə ye nəriwəkien kafak uə? Nîkam. Nərîgien kafak rîpəh nîsi-pənien tuk norien kape tokrei tanə, rəmhen kin yame narmamə kaseighan kin nar kirik mamhani hah min ye nîpig kirikianə.

¹⁸ Kughen raməfrakis nîpig m-fam; kini yakamhakwasig kin norien kafan nîpig yaksəgkiar kimi əmiə. Yakhapəh nîsorpîrh-pîrhien nəgkiarien mir e “Əwəh” mine “Nîkam” ye nîpig kirikianə.

¹⁹ Kimasir Saelas* mine Timoti yimîrhurə mîrhîni-ərhav-pre Ji Kughen e Yesu Kristo tuk əmiə, kini In to rîpəh nîniyen “Əwəh” mine

1:13-14: 2 Kor 5:12; Fil 2:16 **1:15-16:** 1 Kor 16:5-6 * **1:19:** Saelas, nhag pîsin kirik e “Silvanus.”

“Nikam” ye nipig kirikianə. Nikam. Nipig mifam, nəgkiarien kafan kirikianə əmə.

²⁰ Ror məkneikin meinai nar apnapig Kughen rimini promes kuvhuun, iriə kımnhauə misor nəfrakisien kin ye Yesu Kristo. Kini kitawə kamhavəh-si haktə nhag Kughen mhani-pən tukun mhamə, “Amen. Əwəh.”

²¹ Kughen əmə ramor əmawə yaksərer tim tim ye Kristo kitawə-m kimiə. In rimirpen ətawə,

²² kini mivəh-si pə Nanmin kafan yerkitawə mamor nımtətien ye nımraghien kapətawə mə In, kafan e kitawə. Kini taktəkun ai, kitawə kwənharkun mə kafan promes minə tukhauə misor nəfrakisien kin tuk nipig kirik ye nımraghien kapətawə.

²³ Kini yakvəh kwəsu ye nhag Kughen mə yımnapəh nırerig-pre-min-ien Korin məm əmiə meinai to yakpiurə, mipiəgkiar skai pre kimi əmiə, kini moriah əmiə.

²⁴ Pəh nien mə yaksarkut tuk nehuəyen irəmiə mə jakhavəhsi-pre əmə nəgkiarien kimiə əmiə mə taksəri-pən, mərig kimiə nakwəsərer tımtim ta ye nhatətəyen kapəmiə. Kini kasor wok kwis kitawə-m kimiə mə rikimiə tukragien.

2

¹ Ror məkneikin mə yaknərig ta mə jakpəh nurə-minien məgkiar skai pre kimi əmiə, mor rikimiə rəmhə.

1:19: Wok 18:5

1:20: Rev 3:14

1:22: 2 Kor 5:5; Efes 1:13-14

1:24: 1 Pita 5:3

2:1: 1 Kor 4:21

² Kini, tukmæ yakor rikimiæ ræmhæ, ?pa iræmiæ tukror rikik ragien? Kirkæk, meinai yimnor rikimiæ m-fam ræmhæ.

³ Ror pæn, yimirai nækwækwæ kirik mher-pre kin, mæ jakwæhsi-haktæ nærigien kin kapæmiæ. Yakpæh norkeikeiyen mæ tukmæ yakuræ mæm æmiæ, rikik rarkwao tuk norien kapæmiæ yamæ mine khapæh nisæmhenien. Mærig norien kapæmiæ tukramækeikei mor rikik ragien. Kini tukmæ rikik ragien, kitawæ fam rikitawæ tukragien.

⁴ Nipig yimirai nækwækwæ a mher-pre kin kimi æmiæ, rikik ræpou pik tuk æmiæ, kini rikik rarkwopir, nehe nimrik rimnaiyu tuk æmiæ. Mærig yimipæh niraiyen nækwækwæ a mæ jakor rikimiæ ræpou; mærig yimirai mæ takharkun mæ norkeikeiyen kafak rehuæ tuk æmiæ.

Takhapæh nisarpinien tai tævhagæ has

⁵ Yakpæh norkeikeiyen mæ jakamækeikei mægkiar skai pre kimi æmiæ. Mærig yakorkeikei mæ jakni mæ yermamæ yame rimnor nahasien,* pæh nien mæ rimnor yo pisin æmæ yakamærig rahas tukun, mærig rimnor ætawæ fam kisærig rahas tukun.

⁶ Narpinien yame kimiæ khapsaah nimnhavæhsi-pæn ta kimin næmhen.

⁷ Mærig taktækun ai, takasækeikei misærukun kafan norien has kini misægkiar vi vi kimin tamæ rikin ræpou pik kini rapæh nhatætøyen kafan.

2:4: Wok 20:31 * **2:5:** Yemæhuak kirik iræriæ rimnor apnapig nar, mikir-ta piraovin vi kape rimni. Kini Pol rimni-pæn tuk æriæ mæ tukhawæsi-pæn narpinien kimin in ye 1 Kor 5:1-5.

8 Yakamni-pre skai tuk əmiə mə takhavən misor rhuvə pən kimin mə in tukrirkun mə kimiə naksorkeikei in.

9 Yimirai nəkwəkwə a mher-pre kin kimi əmiə mə jakəm-ru mə ?taksor nəkwak ye narimnar fam, uə nikam?†

10 Tukmə kimiə nakwəsərukın norien has kape yermamə kirik, yo min jakərukın kafan norien has. Kini tukmə kwən a rimnor rahas pə kimi yo rəmhen mə jakor mirhuvə tuk əmru minə, mərig Kristo rirkun mə yakwor rhuvə ta tuk əmru minə mə jakwasitu irəmiə

11 mə Setan tukripəh nəwhaiyen kwhen kapətawə, meinai kitawə kwənharkun ta kafan nərigien tuk norien nahasien.

Narmamə yamə mine kamhani ərhav nəvsaoyen huvə

12 Nipig yimavən apa Troas tuk nini-ərhavyen nəvsaoyen kape Kristo, yimnəm mə Yesu Yermaru rimnəhitə ye kwəruə kirik kimi yo.

13 Mərig nəmərinyen rirkək irak meinai yimipəh nəmien piak Taetas aikin. Kini yimnaowie kin nəmə Troas miterhav mivən Masedonia mamarhakın in.

14 Pəh khani vi vi Kughen yame ramofugxn ətawə kasərer ye nimir narmamə ikin min fam, rəmhen kin yame king ramapita tikmir minə kafan, mamərip ərie ye nimir namramə mifam. Mərig Kughen ramərip ətawə ye nimir narmamə

† **2:9:** Pol rimə tukrirkun ru mə kwəsəri-pən nəgkiarien kafan mishər-ye rhav əfrakis kin kwən a yame rikir-ta piahuru kape rimni, uə nikam. **2:11:** Luk 22:31 **2:12:** Wok 14:27; 1 Kor 16:9 **2:13:** Wok 20:1

mə tukhani-ərhav nəgkiarieren kafan, rəmhen kın yame senta ramənaah ikin minə fam.

¹⁵⁻¹⁶ Ye nımri Kughen, kimawə yaksəmhen kın senta yame raməpnah narmamə, meinai kimawə yakamhavəh Yesu Kristo mamhavən kimi narmamə m-fam. Narmamə yamə mine kışatətə iran, kharkun mə senta e rapien huvə, kını Kughen ravəh mıragh əriə. Mərig narmamə tiksın, kasərig nəmiəv senta a rapien kın nımhəyen, ramhajoun mə Kughen tukror narpınien kimi əriə.

Wok e rehuə pik, yermamə kirik rıpəh nəmhenien mə to ror infamien iran.

¹⁷ Kimawə yakhapəh nisəmhenien kın narmamə tiksın yame iriə khapsaah kamhani ərhav nəgkiarieren kape Kughen tuk nivəh-əməyen mane. Nıkam. Kughen rımnher-pə kın əmawə, kını kimawə yakasofugin-pən ye Kristo, mhani-ərhav nəvsaoyen huvə. Kını ye nımri Kughen, nəgkiarieren kapəmawə ramsi-pən yerkimawə m-fam.

3

Kughen rımırpen-pən nar vi kirik kimi narmamə

¹ Tukmə ror kimiə nakhamə kimawə yakamhavəhsi-haktə atuk əmawə ye nımrimia, mərig nıkam. Tukmə yepsipis minə kamhauə iməmiə ikin, tukasəkeikei mhavəh leta yame kımırai tuk nini-ərhavyen norien kapəriə kimi əmiə. Uə nıpig tukmə khatərhav, tukasəkeikei mhavəh leta yame kimiə takharai yame tukshenhen narmamə kın, pəh tukirkun əriə. Mərig

kimawə yakhapəh nhavəhyen leta kirik məknakin, meinai

² kimiə naksəmhen kin leta yame ramor əpu wok kapəmawə. Leta e kimirai-pən yerkimawə, yame narmamə m-fam kasəvhuekin mharkun nıpran.

³ Nimraghien kapəmiə ramhajoun mə kimiə naksəmhen kin leta kirik yame Kristo rimirai kini narmamə kasəvheikin. Kimiə kwənkwai wok kapəmawə. Kimiə naksəmhen kin leta yame Nanmin kape Kughen rimirai. Mərig pəh nien mə rimirəh pen mirai-pən ye nəkwəkwə; mərig rimirai yerki yermamə.

⁴ Yaksətghaa kin nəgkiarien minə məknen meinai Kristo ramarə yerkimawə kini yakshatətə tımtim ye Kughen.

⁵ Yakhapəh nisərigien mə kimawə əmə yaksəmhen tuk nisorien wok kirik. Mərig tukmə yaksəmhen tuk nisorien wok kirik, in e Kughen ravəhsi-pə nirkunien tukun.

⁶ In rimnor əmawə yaksəmhen mə jakhauə kafan yorwok minə mhani-ərhav nəgkiarien vi yame In rimirpen ta. Nəgkiarien vi e yame Kughen rimirpen, pəh nien mə ramsi-pən tuk loa yame kamrai-pən ye nəkwəkwə, mərig ramsi-pən tuk Nanmin kape Kughen. Meinai loa yame kimirai-pən ye nəkwəkwə ravəhsi-pən nimhəyen kimi narmamə; mərig Nanmin kape Kughen ravəhsi-pə nimraghien.

⁷ Nıpig Kughen rimirai-pən loa ye kapiet kini mivəhsi-pən kimi Moses,* nikhakien aikin kape

3:1: Wok 18:27; 2 Kor 5:12 **3:2:** 1 Kor 9:2 **3:3:** Eks 24:12; Jer 31:33; Esik 36:26-27 **3:4:** Wok 20:31 **3:6:** Jer 31:31; Jon 6:63;

1 Kor 11:25 * **3:7:** Əm-ru Dut 5:22.

Kughen; kini nimir Moses rhakak min. Kini namə Isrel to khapəh nisarha-pəniēn misəm nimirin, nar apnapig mə nikhakien natukreiwaiyu mirkək. Kini loa e ravəhsi-pə pawk nimhəyen, mərig rakhak,

⁸ kini wok kape Nanmin kape Kughen rakhak pik rapita.

⁹ Loa a yame rakhak, kafan e wok, Kughen raməkir narmamə mivəhsi-pən narpinien kimi əriə. Mərig wok yame Nanmin kape Kughen ramor, in e narmamə khauə misatuatuk ye nimir Kughen. !Wok e rakhak pik rapita!

¹⁰ Nəfrakisien, nar yame rimnakhak məkupən, taktəkun ai, ripəh nikhakien. Meinai nar yame rakhak pik rinapita yame rimnakhak məkupən.

¹¹ Loa yame tikripirkək tuk nipig kirik rimauə ye nikhakien, mərig wok kape Nanmin kape Kughen yame tukramarə rerin, in rhakak pik əgkəp.

¹² Ror məkneikin mə yakasərəhu-pən tim tim kapəməwə nərigien ye wok a kape Nanmin kape Kughen, masətghaa kin nini-ərhavyen kafan nəgkariēn.

¹³ Kimawə yakhapəh nisəmhenien kin Moses yame, nipig nimir rhakak kape nipig kwakwə əmə, in rimnatuopis in kin neipən mə namə Isrel tukhapəh nisəmien nikhakien ye nimirin.

¹⁴ Mərig Kughen rimnor kapəria kapə riskai. Kini ye nipig a, muə meriaji-pə taktəkun, nipig iriə kasəvheikin Ol Testamen, khapəh nharkunien nipran, rəmhen kin yame neipən kirik raməker

əswasig kin nirkunien kapəriä. Kughen rīpəh nīvəhsi-tayen neipən a tuk əriä; ramrəhsi-ta əmə tuk narmamə yamə mine kasofugin kwhen kapəriä iriä Kristo.

¹⁵ Nəfrakisien, meriaji-pə taktəkun mine, nīpig kasəvheikin nəkwəkwə yamə mine Moses rīmīrai, rəmhen kin neipən kīrik yame raməker əswasig kin nirkunien kapəriä.

¹⁶ Mərig narmamə m-fam yamə mine kasarar ye nərigien kapəriä mhauə tuk Kughen, Kughen tukrīrəhsi-ta neipən a.

¹⁷ Yesu Yermaru In ror Nanmīn. Kini ikin Nanmīn kape Yermaru raməmīr ikin, In ramrisin narmamə.

¹⁸ Kini kitawə fam kasor əpu nikhakien kape Kughen, narmamə kasəm; pəh nien mə kitawə kisatuopis ətawə. Nīpig m-fam In ramrar irətawə mə tukhauə misəmhen kin In. Nīkhakien kafan rarkurao irətawə mameihuə. Nīkhakien e ramsipən tuk Yermaru kapətawə yame In Nanmīn Rhakə.

4

¹ Kughen, rīkin rehuə tuk əmawə, ror pən rikimawə rīpəh nəpouyen tuk norien wok e kape nīni-əravyen Nəvsaoyen Huvə kafan.

² To yakhapəh nīsorien norien yame kamor apis-apis mine norien yame ror naurisien. To yakhapəh nīseikuəyen mhapəh nhaukreikinien nīprai nəgkiarien kape Kughen. !Nīkam! Kīmawə yakamhani-ərhav əmə nəfrakisien, kini ye norien minə a, ye nīmri Kughen, yakasor əpu əmawə

ye nimri narmamə, mə ye nərigien kapəriə, tukharkun mə wok kapəməwə ratuatuk.

³ Tukmə ror nəvsaoyen huvə yame yakamhani-ərhav, nıpran ramerkwaig tuk narmamə tıksin; mərig ramerkwaig əmə tuk narmamə yamə mine kasəri-pən swatuk yame ramvən apa ye nap ehua.

⁴ Narmamə yamə mine khapəh nhaniyen nəfrakisien ye Kughen kasəri-pən swatuk ai, meinai Setan e yarmhə in ramarmaru ye tokrei tanə, rımnatuopis əriə mə tukhapəh nisəmien nıkhakien kape nəvsaoyen huvə yame nıkhakien risia-pen əriə. Nıkhakien a ramsi-pən tuk Kristo yame In ravəh əfrakis Nanmın kape Kughen.

⁵ Ror məkneikin meinai kimawə yakhapəh nhani-ərhav-atuk-ien əməwə; mərig yakhani-ərhav Yesu Kristo mə In Yermaru. Kini In rımnher-pə kin əməwə mə kimawə yor atuə kin minə kapəriə.

⁶ Meinai Kughen e yame rımini kupən mımə, “Pəh nıkhakien tukrivən məsiə-pən ikin rəpıgnap ikin,” (*Jen 1:3*) in Kughen kırıkianə əmə yame raməsiə-pən yerkitawə mə kitawə tukharkun nəsanınien mine nıhuvəyen kafan yame kitawə kasəm ye Kristo.

Kitawə kisəmhen əmə kin nıtıp yame ramətıt aihuaa əmə

⁷ Kitawə kisəmhen kin nıtıp* yame Kughen ravai-pən narımnar huvə ikin kafan; mərig nıtıp raməmətıt aihuaa əmə. Ramhajoun-pən mə

4:2: 2 Kor 2:17; 1 Tes 2:5
Jen 1:3; Aes 9:2; 2 Kor 3:18

4:4: Efes 2:2; Kol 1:15; Hib 1:3 **4:6:**
* **4:7:** Gris ramni “jag” yame kimnor
kin nimoptanə skai.

nəsaninien əfrakis ramsi-pən tuk Kughen, rīpəh nīsi-pəyən tuk ətawə.

⁸ Nīpig əutən mīnə khap̄saah kamharəh-pikin əmawə, mərig khapəh nīsorlahyən əmawə. Nīpig tiksīn, yakhapəh nīsəmīen swatuk, mərig yakhapəh nīsəpəhyən.

⁹ Kamoh əmawə, mərig Kughen rīpəh nəpəhyən əmawə. Kaməsik əmawə, mərig kīpəh narkwhopniyən əmawə.

¹⁰⁻¹¹ İkin pukaa yakamhavən ikīn, rīkimawə raməsik mə kīmnhopni Yesu, kīni kīmə tukhopni mīn əmawə tuk nīni-ərhavyən nhagin. Mərig kīmawə yakasəkeikei tuk nīni-ərhavyən nhagin mə tukirkun mə Yesu rīmamragh. Kughen rīmneighan kīn əmawə mə jəksərig nəmhəyən mə tukəm kirkun mə Yesu e in e rīmamragh mīvəhsipən nəsaninien ye nīpraimawə yame tuk nīpig kīrik tukrəmətīt.

¹² Ror pən, nīpig mīfam ipakə əmə yakamhamhə mə kīmīə takhavəh nīmraghien rerīn.

¹³ Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “Nar yame yakamni nəfrakisien iran, yakamni-ərhav.” (*Sam 116:10*) Kīni ye norien kīrīkianə əmə kape nhatətəyən, kīmawə mīn yakamhani nəfrakisien iran, ror pən yakamhani ərhav,

¹⁴ meinai kīmawə yakharkun mə Yermamə yame rīmnor Yesu ramragh mīn ye nīmhəyən kafan, In tukror mīn ətawə-m kīmīə tukamhamragh mīn ye nīmhəyən kītawə Yesu, tuksarə kītawə mīn.

4:7: 2 Kor 5:1

4:8: 2 Kor 1:8; 7:5

4:10-11: 1 Kor 15:31

4:10-11: Rom 8:36

4:14: 1 Kor 6:14

15 Yimnharəh pikin nəmhəyen minə e mə kimia taksarə huvə iran. Kini nipig m-fam nihuvəyen kape Kughen ravi-pə narmamə khapsaah min kamhauə tuk Kristo. Tukhani vi vi Kughen nipig m-fam, mhavəhsi-haktə nhagin mə In yerpigrik pik.

16 Ror pən rikimawə ripəh nəpouyen. Nar apnapig mə nipraimawə rameiwaiyu ai taktəkun mine, mərig nipig mifam Kughen ramor rikimawə ramhuvə min.

17 Meinai nipig əutən yame mine yaksarə irəriə, iriə nar apnapig əmə. Tukhapəh nisəmieren ror tu. Mərig kwənkwairiə in nikhakien yame raməmir rerin; kini in rehuə mihuvə mapita narimnar m-fam.

18 Ror pən, kitawə khapəh nisərig-pikien tuk nar yame kasəm kin nimritawə, mərig kisərig pik nar yame kitawə khapəh nisəmien. Meinai narimnar yame kasəm kin nimritawə, kasəmir kape nipig kwakwə əmə. Mərig narimnar yame khapəh nisəmien kasəmir kape rerin.

5

Niprai narmamə tukror pisin apa ye rao ye neai

1 Kitawə kharkun mə nipraitawə in rəmhen kin nimə tapolen yame kisarə iran ye tokrei tanə e. Kini tuk nipig kirik tukrəmətət mahas. Kini nipig nimə tapolen a tukrirkək ye tokrei tanə, mərig apa ye rao ye neai, kapətawə kirik aikin nimə vi yame pəh nien mə yermamə ramor, mərig Kughen əmə ramor. In e nipraitawə yame rivi, tukramarə rerin ikin.

² Məriḡ taktəkun ai, kitawə kisarə ye nīpraitawə kape tokrei tanə, misasək, misorkeikei pik mə nīpig tukruə yame kitawə tukpihavəh nīpraitawə vi kape rao ye neai, rəmhen kin yame kamhavən ye neipən vi.

³ Meinai pəh nien mə kitawə tukhavəh nanmitawə əmə, yame nīpraitawə rirkək. Məriḡ tukhavəh nīpraitawə vi, kape rao ye neai.

⁴ Nīpig kisarə ye tokrei tanə ye nīpraitawə yame tukripimətīt, rikitawə rəpou, kisorkeikei mə tuksəpəh nəmhəyen. Məriḡ pəh nien mə kisorkeikei mə nīpig tukhamhə, tuksəta əgkəp ye nīpraitawə. Nīkam. Məriḡ kisorkeikei mə nīpraitawə tukro ta kin yame rakwas kape tokrei tanə, mīpəh yame rivi kape rao ye neai.

⁵ Kīni Kughen rīmnor ətawə mə tuksarə ye nīmraghien vi, mivəhsi-pə Nanmīn Kafan mə tukrhajoun huvə ətawə mə kafan narīmnar mīnə e tukhauə misor nəfrakisien kin.

⁶ Ror pən, nəriḡien kapətawə riskai, kīni kharkun huvə mə nīpig kisarə əmə ye nīpraitawə kape tokrei tanə, kitawə khapəh nisəmīrien imei Yesu Yermaru.

⁷ Nhatətəyen kapətawə ramkīr ətawə; pəh nien mə narīmnar yame kasəm ramhajoun swatuk.

⁸ Yakamni mə nəriḡien kapətawə riskai, kīni kisorkeikei mə tuksəpəh nīpraitawə mhavən ye nīmə vi kapətawə kitawə Yesu.

⁹ Nar apnapīḡ tukmə kisarə ye nīpraitawə kape tokrei tanə e, uə kisəpəh nīpraitawə kape tokrei tanə misarə ye rao ye neai, məriḡ narīmnar yame

kasor, kasor əmə mə Yesu, rikin tukragien tuk ətawə.

¹⁰ Kasor məkneikin meinai kitawə m-fam tukasəkeikei masərer əkupən ye Kristo mə In tukrəkir norien minə kapətawə. Kini kitawə kirikianə kirikianə tukhavəh nərokien rəri-pən narimnar yamə mine kimisor ye tokrei tanə; nar has uə nar huvə.

Wok e kapətawə, mə tukhavi tikmir minə kape Kughen khauə kirikianə iriə min

¹¹ Kini taktəkun ai, yakamhasiai Yesu Yer-maru yame tukrəkir narmamə m-fam, ror pən, yaksarkut mə jakhavi-pə narmamə pəh khani nəfrakisien ye Kughen. Kughen ruirkun ta əmawə mine wok kapəməwə; kini yaksorkeikei mə kimia min takharkun huvə əmawə.

¹² Yakhapəh nisorkeikeiyen mə jakhavəh-si haktə atuk əmawə ye nimiria, mərig yakamhavəh-si-pre kapəməwə nərigien mə rikimia tukragien tuk əmawə. Kini taktəkun ai, nakharkun nishorpinien nəgkiarien kape narmamə yamə mine kisausit meinai narmamə kamhavəh-si haktə əmə əriə tuk nhagriə, mhapəh nisəkirien nimiraghien kapəriə.

¹³ Tukmə nakhamə kimawə yaksarmar, pəh Kughen tukrəm əmhen əmawə. Mərig tukmə nakhamə nirkunien kapəməwə rəmhen, havəh nəgkiarien kapəməwə pəh tukrasitu irəmia.

¹⁴ Ror məkneikin meinai norkeikeiyen kape Kristo ramarmaru irəməwə, meinai yakharkun huvə mə yermamə kirikianə rimamhə tuk narmamə m-fam. Ror məkneikin mə kitawə m-fam

tukasəkeikei misəpəh təvhagə has, rəmhen kin yame yermamə mhə reinein norien təvhagə has.

¹⁵ Kini yakharkun mə Yesu rimamhə tuk narmamə m-fam mə iriə yamə mine kamhamragh, tukhapəh nisorien narimnar yamə iriə atuk əmə kisorkeikei; mərig iriə tukasəkeikei misor norien yamə mine Yesu rorkeikei - in e yermamə yame rimamhə tuk əriə kini mimragh min ye nimhəyen.

¹⁶ Ror məkneikin, mə taktəkun ai, yakhapəh nisəkirien narmamə ye norien yame narmamə kape tokrei tanə kasəkir narmamə iran. Kupan, yimisəkir Kristo ye norien a, mərig taktəkun ai, yakhapəh nisorien.

¹⁷ Ror məkneikin, narmamə yamə mine kamhauə masor kirikianə ye Kristo, Kughen ramor vi əriə. !Nar akwas raməta iran! Nar vi ramuə iran.

¹⁸ Narimnar minə fam a kamhasi-pən tuk Kughen. Kupan, kitawə kimisor tikmir kitawə Kughen; mərig ye Kristo, In rimnəpkəfugin ətawə kwənhauə ipakə tukun, minor ətawə kwənhauə In minə tiksın. Kini mivəhsi-pə wok e kimi əmawə, in e mə tukhavi tikmir minə kafan khauə In minə tiksın.

¹⁹ Nəgkiarien e yakamni, ni pran ramni mə Kughen rimivi-pə tikmir minə kafan ye tokrei tanə khauə misor kirikianə ye Kristo, mipəh nəvheikinien kapəriə norien has minə. Kini mivəhsi-pə nəgkiarien e kimi əmawə kape nivipəyen tikmir minə kafan khauə misor kirikianə iriə min.

5:15: Rom 14:7-8

5:17: Rom 8:1; Gal 6:15

5:18: Rom 5:10

5:19: Rom 3:23-25

²⁰ Ror məkneikin, kimawə yəgkiar minə tiksın kape Kughen. Rəmhen kin Kughen ramokrən kin narmamə nıpiğ kimawə yaksəgkiar. Kini yaksaiyoh skai əmiə ye nhag Yesu Kristo mə taksəpəh norien kape tikmir minə, mhauə misor kirikianə kimiə Kughen.

²¹ Kughen rımnor Kristo yame norien has rirkək iran, In sakrefaes kape norien has minə kapətawə, mə tukshatətə misatuatuk ye nımrı Kughen.

6

¹ Meinai kimawə yakasor wok kirikianə kimawə Kughen, yakasaiyoh-pre skai əmiə mə nıpiğ Kughen tukrautə-pre kin kafan nihuvəyen kimi əmiə, takhapəh nhavəhyen mə in nar arnapıg əmə.

² Meinai Kughen ramni mımə,
 “Yımnəriğ ik ye nıpiğ atuatuk,
 mamasitu iram ye nıpiğ kape nıvəh-
 miraghien.” *(Aes*
49:8)

Yakamni-pre tuk əmiə mə taktəkun ai, rınor nıpiğ atuatuk kape Kughen tukrıvəh miragh əmiə.

Pol raməvsao kin nıpiğ əutən minə ye nımraghien kafan

³ Yakhapəh nısorien nar kirik mə yermamə tukrimir ye nhatətəyen kafan tukun, tamə narmamə kamhani hah wok kapəmawə tukun.

⁴ Məriğ norien minə fam ye nımraghien kapəmawə kashajoun mə kimawə yorwok minə əfrakis kape Kughen: Kimawə yaksərer tim tim ye nıpiğ kape nəmhəyen, mine ye nıpiğ əutən minə, mine ye nıpiğ yakasəriğ rahas.

5 Narmamə kamhauh əmawə, misəhi-pən əmawə ye kalabus. Mharpəhu əmawə mə tukhauh əmawə. Yimisor wok ehuə, mhapəh nisapirien yenpig, kini nikumhə raməs əmawə.

6 Yakhapəh nisorien nar kirik yame rəmkimik yerkimawə. Nanmin kape Kughen rukwar yerkimawə, kini yaksorkeikei narmamə ye norkeikeiyen əfrakis.

7 Yakamhani əmə nəfrakisien. Kini nəsaninien kape Kughen ramarə irəmawə. Nimraghien kapəmawə yame ratuatuk ramor əmawə yaksapita tikmir minə kapəmawə, rəmhen kin yame mobael ravəh nau mine kwətavhə mə tukrapita kafan tikmir.

8 Narmamə tiksın kamhasiai əmawə; tiksın kasəm-əhu əmawə. Tiksın kamhani hah əmawə; tiksın kamhani huvə əmawə. Kini nipig kimawə yakamhani mə kimawə aposol kape Kughen minə, tiksın kamhani neikuəyen irəmawə. Mərig kimawə yorwok əfrakis minə tiksın kape Kughen.

9 Narmamə tiksın khapəh niseighanien kin mə kimawə aposol minə əfrakis. Nipig mifam nimhəyen ramuə ipakə tuk əmawə, mərig yakamhamragh əmə. Kamuh əmawə, mərig khapəh nhopniyen əmawə.

10 Rikimawə rəpou, mərig nipig mifam yaksagien əmə. Kapəmawə nar kirik rirkək, mərig kimawə yaksor narmamə khapsaah kapəriə nautə ripsaah ye rao ye neai. Kapəmawə nar rirkək, mərig yakamhavəh narimnar fam.

11 Nəmə Korin, yimnhani-pre nəgkiarien minə

fam mhapəh nisəpəhyen kirik; kini yaksorkeikei əmiə yerkimawə m-fam.

¹² Kimawə yakhapəh nisərer-əswasigien kin norkeikeiyen tuk əmiə, mərig kimiə naksərer əswasig kin norkeikeiyen tuk əmawə.

¹³ Taktəkun ai, yakaməgkiar kimi əmiə rəmhen kin kwajikovə minə əgkəp kafak mamni mə ratuatuk əmə mə kimiə min taksorkeikei əmawə yerkimə m-fam.

Yəhuak minə tukhapəh nisəriwək-pəniən tuk yamə mine khapəh nisəhuakien

¹⁴ Takhapəh niseighanien kin narmamə yamə mine khapəh nisəhuakien mə taksor kwis wok* meinai, ? norien atuaturuk mine norien has kirarkun nwor-kwisien nar kirik uə? ? Uə nikhakien mine nəpignapien to kwofugin kirikianə uə? Nikam.

¹⁵ Kini ye norien kirikianə əmə min, Kristo mine Setan†, to kirəpəh nərəni-kwisien nəgkiarien kirikianə. ?Yeməhuak mine yermamə yame rəpəh nəhuakien, iriu kirarkun niworien nar kirik ye nərigien kirikianə uə? !Nikam!

¹⁶ Ye Nimə Ehuə kape Kughen, ikin kirik rirkək aikin kape kughen eikuə minə, meinai kitawə e Nimə kape Kughen yame ramragh. Kini Kughen ramni mə,
“Yo jakamarə kimawə miriə,
mameriwək kimawə miriə.”

6:13: 1 Kor 4:14 * **6:14:** Gris ramni nuhpikinien ye kau kiraru, kirik yame rehua, kirik rikəskəh. Kirkwəji əriu mə tukwor wok, mərig wok rapəh naiyu-huvəyen meinai nehuəyen kapəriu rəpəh nəm nəmhenien. **6:14:** Efes 5:11 † **6:15:** Gris ramni “Beliar.” Nhag pisin kape Setan.

Kini mīmə,
 “Jakor Yo mə Yo Kughen kapəriə,
 kini iriə tukhauə kafak narmamə minə.” (*Lev*
26:12; Jer 32:38; Esik 37:27)

¹⁷ Kini Yermaru ramni min mə,
 “Ror məkneikin, səta irəriə, mhavən isok tuk əriə.
 Mhapəh nharapien nar yame rəmkimik ye
 nimirik,
 kini rikik tukragien mə jakvəh əmiə.” (*Aes*
52:11; Esik 20:34, 41)

¹⁸ Kini Kughen Yermaru yame In Yerpirig Pík
 ramni min mīmə,
 “Kini jakor Yo mə Rimimiə,
 kini kimiə takhauə kwajikovə minə kafak.” (*2*
Saml 7:8, 14)

7

¹ Yo minə tiksın. Nəgkiarien minə e yame
 Kughen rimirpen, kapətawə. Ror pən, pəh kisəspir
 rikitawə, mhavəhsi-ta narimnar fam yamə
 mine kasor nıpraitawə mine nərigien kapətawə
 kasəmkimik. Kini pəh kisərəhu karin ətawə mə
 kitawə kape Kughen minə əmə, meinai kitawə
 kamhasiai Kughen.

*Pol, rikin ramagien mə nəmə Korin kwənhauə tuk
 Kughen*

² Səhitə yerkimie tuk əmawə meinai yakhapəh
 nisorien rahas-pən kimi yermamə kirik, mhapəh
 nhavi-pəyen yermamə kirik ikin rahas ikin,
 mhapəh nisarkutien mə jakhavəh nar kirik
 kapəmiə ye norien kirik yame rıpəh natuatukien.

³ Pəh nien mə kimiə nımisor nar kirik rıpəh
 nəmhenien, yakaməgkiar məkneikin kimi əmiə.

Yakwəni-pre ta tuk əmiə mə yaksorkeikei p̄ik əmiə, nar apnapig nahasien uə nihuvəyen ramuə tuk ətawə-m kimiə, mərig yakhajir əmiə misəkwan əmiə.

⁴ Yo yakamni nəfrakisien irəmiə. Rikik ragien tuk əmiə. Kimiə nakhavəh-si haktə p̄ik kafak nətərigien. Yimnarə ye nəmhəyen rehuə p̄ik, mərig rikik ragien p̄ik tuk əmiə.

⁵ Meinai n̄ipig yimnhauə Masedonia, mhapəh nisapisien, mərig n̄ipig m-fam, yakamharəh p̄ikin nəmhəyen p̄isin p̄isin minə. Ye n̄imraghien kapəməwə, narmamə kasotgoh, masor nahasien kimi əməwə, kini kimawə yakamhagin.

⁶ Mərig Kughen yame raməgkiar vi vi kimi narmamə yame nərigien kapəriə rəpou, In rimivəhsi-haktə nərigien kapəməwə, mor swatuk kape Taetas ruə məm əməwə.

⁷ Kini pəh nien mə nuəyen əmə kafan yame rimnor rikimawə ramagien, mərig n̄ipig n̄imnhawəh-sihaktə nərigien kafan, rikimawə ramagien min tukun. In rimini-əsah pə tuk yo mə naksorkeikei p̄ik mə takhauə misəm yo. Kini mamni mə rikimiə reihuə tuk yo, mamni mə kimiə naksorkeikei p̄ik yo, masərer matuk tuk nisərer-əswasigien kin narmamə yamə mine kamhani hah yo. In ramni məknakin, rikik ragien mapita.

⁸ Kupən, yimnəm mə nəkwəkwə yame yimnher-pre kin məkupən rimnor rikimiə rəpou, kini yimnərig rahas tukun. Mərig, nar apnapig mə nəkwəkwə a rimnor rikimiə rəpou, yakpəh nərig-rahas-p̄ik-ien tukun, meinai rikimiə rəpou kape n̄ipig kwəkwə əmə.

9 Mərig taktəkun ai, rikik ragien, mərig pəh nien mə rikik ragien meinai rikimiə rimmərou. Nikam. Rikik ragien mə nıpig rikimiə rərou, nımısarar ye nərigien kapəmiə tuk təvhagə has kapəmiə. Nəfrakısien, Kughen rorkeikei mə rikıtawə tukrəpəu tuk norien has mınə. Kını kimiə nımısarar ye nərigien kapəmiə tuk təvhagə has, kını nəgkiarien skai yame yımnhani-pre tuk əmiə rıpəh norien əmiə naksəpəh nhatətəyen kapəmiə.

10 Tukmə rikimiə rərou tuk norien has mınə kapəmiə, rəmhen kın yame Kughen rorkeikei mə rikimiə tukrəpəu tukun, kını mısasarar ye nərigien kapəmiə, pəh Kughen tukrıvəh mıragh əmiə. Nərig-rahasion a rıpəh nıkır-pənien narmamə ikın riki narmamə rərhakis ikın. Mərig tukmə narmamə rikiriə rərou əmə tuk narımmar kape tokrei tanə, nərig-rahasion a ramkır-pən əriə tuk nımhəyen.

11 Tukmə naksərig rahas ye norien has mınə kapəmiə, rəmhen kın yame Kughen rorkeikei mə taksərig rahas tukun, nakharkun nisəmien kwənkwan ye nımraghien kapəmiə: in e naksarkut pık mə taksor norien yame ratuatuk, kını mısarkut pık mə takhahuatukın norien has mınə kapəmiə, kını masəməkin norien has mınə, kını mısakur mhagin kın norien has mınə. Nımısorkeikei mə taksəm mın yo, mısərer əswasig kın narmamə yamə mıne khani hah yo, kını masərer matuk tuk nıwəhsi-pənien narpınien kimi narmamə yamə mıne kasor təvhagə has. Ye norien mınə fam kapəmiə, nımıshajoun mə nımnhapəh nisorien nar kirik rahas ye narımmar mınə e.

12 Kini yakamher-pre kin nəkʷəkʷə e kimi əmiə, mərig pəh nien mə yakamrai nəkʷəkʷə e mə jakəgkiar ye norien hah kape yermamə kirik*, kini pəh nien mə yakamrai mə jakəgkiar ye yermamə yame kimnoriah in. Nīkam. Yimīrai nəkʷəkʷə minə kimi əmiə mə Kughen tukrasitu irəmiə mə takharkun mə nakhasiai əfrakis Yo.

13 Narimnar m-fam a khavəh-si haktə nərigien kapəmiə.

Pəh nien mə kimiə əmə nakhavəh-si haktə nərigien kapəməwə, mərig rikimawə ragien pik min tuk kwən a Taetas, meinai rikin ragien mə kimiə nakhavəh-si haktə min nərigien kafan.

14 Yakməni-pən tukun mə rikik ragien pik tuk əmiə. Narimnar fam yame yimnhani-pre tuk əmiə, iriə nəfrakisien. Kini ye norien kirikianə əmə min, nipig yimini-pən tuk Taetas mə norien kapəmiə rhuvə, kini nipig in rimaure məm əmiə, norien kapəmiə rimnhajoun-pən mə nəgkiarien a yimini irəmiə mamni-pən tuk Taetas in nəfrakisien. Ror pən, nimnhapə nisorien naurisien kimi yo tuk nəgkiarien yame yimini-pən tukun maməgnəgin əmiə.

15 Taetas, rikin raməsik mə kimiə m-fam əgkəp en nimisor nəkwan, mhagin kin in mhasiai in nipig in rimauə məm əmiə. Kini nipig rikin raməsik narimnar minə a, norkeikeiyen kafan rehuə tuk əmiə mapita.

16 Rikik ragien pik meinai yakirkun ninien nəfrakisien irəmiə ye narimnar fam.

* **7:12:** Pol ramni hanə yermamə yame rimnor apnapig nar. Əmru 2 Kor 2:5.

8

Niməhuak apa Jerusalem, nəriə nəviginien rikək, Pol ramni mə nəmə Korin tuksasitu irəriə

¹ Piak minə mine nowinik minə, yaksorkeikei mə takharkun mə niməhuak minə apa Masedonia kwəshajoun mə Kughen ramautə-pən kin kafan nihuvəyen kimi əriə.

² Iriə kimisarə pawk ye nəmhəyen ehuə kirik, kapəriə nautə rirkək, mərig nimirghien kapəriə rukwar huvə kin nagienien, ror pən kamhavəh-sipən mane ehuə kimi nəməhuak minə tiksın.

³ Yakamni-ərhav pre tuk əmiə mə iriə kimnhavəhsi-pən mane ehuə, rapita yame rikiriə rəsik mə tukpıhavəh-si pən. Kamhavəhsi-əhrav rəmhen kin yame nərigien kapəriə ramuh,

⁴ misaiyoh əmawə m-rıpsaah mə kimawə jakseighan kin əriə pəh iriə tuksasitu ye wok kape niwəh-sipənien mane kimi narmamə kape Kughen minə apa Jerusalem.

⁵ Yakhapəh nharkunien mə iriə tuksasitu rehuə məknakin, mərig iriə kisasitu. Kimisəkupən mhavəhsi-pən nimirghien kapəriə kimi Yermaru. Kwasig ikin, khavəhsi-pən nimirghien kapəriə kimi əmawə rəri-pən əmə nərigien kape Kughen.

⁶ Kini kupən, Taetas a in rimnamkir əmiə tuk narukien kin mane kape niməhuak minə; ror pən, yaksəkeikei kimin mə in tukraməkeikei maməmır kimiə min meriaji taksaruk fam kin mane yame takhavəhsi-ərhav.

⁷ Ye narımnar mıfam e, kimiə nakasor rhuvə pik mapita, in e, nhatətəyen kapəmiə, mine nəgkiarien

kapəmiə, mine nirkunien kapəmiə, mine nərertimtimien kapəmiə, mine norkeikeiyen kapəmiə tuk əmawə. Kini ye norien kirikianə əmə min, yakorkeikei mə taksarukin mane məknakin ye norien yame rhuvə rapita.

⁸ Pa rimə yakaməkeikei kimi əmiə mə taksor. Mərig yimnhajoun əmiə mə nəmə tanə pisin pisin minə rikiriə ragien tuk nasituyen ye wok a. Kini taktəkun ai, yakmə jakəm-ru mə norkeikeiyen kapəmiə in nəfrakisien rəmhen kin əriə, uə nīkam.

⁹ Kimiə nakharkun huvə mə Yesu Kristo Yer-maru kapətawə ramautə-pre kin nihuvəyen kafan kimi əmiə. Kafan nəsaninien rehuə pawk, mərig rimauə mə tukrasitu irəmiə, mor In mə kafan nəsaninien rirkək. In rimauə mor In mə kafan nar kirik rirkək ye tokrei tanə mə kimiə takhauə narmamə kape Kughen minə, kapəmiə narimnar tukripsaah ye rao ye neai.

¹⁰ Jakəvhaag kimi əmiə ye norien yame ratuatuk mə taksor. Ye newk yame ruauə muavən, kimiə nimisokupən misorkeikei mə taksarukin mane kape niməhuak minə, kini kimiə min nimisokupən misarukin mane.

¹¹ Taktəkun ai, taksarukin mane mə takseriəji nīprai mane yame nimisorkeikei mə takhavəhsi-ərhav.

¹² In nar apnapig mə kapəmiə narimnar ripsaah uə rikəskəh. Kughen, rikin tukragien tuk əmiə tukmə nakhavəh-si pən yerkimie mifam.

¹³ Yakpəh norkeikeiyen mə nīpig takhavəhsipən mane ehue kimi niməhuak minə, kwasig ikin, naksəkwəkwə kin mane. Mərig ratuatuk əmə

14 mə taksasitu ye niməhuak yamə mine kasəkwaqwə kin narimnar, meinai kapəmiə narimnar ripsaah. Kini nipiḡ kirik, tukmə naksəkwaqwə kin nar kirik, iriə tukharkun nisasituyen irəmiə. Norien a takasor, tukasəm nəmhen.

15 Rəri-pən əmə Nəkwəkwə kape Kughen yame ramni mə,

“Narmamə yamə mine kamhavəh pawk nəviginien rehuə, tukrəmhen kin əriə; to riphəh napitayen.

Mine narmamə yamə mine kamhavəh pawk nəviginien rəkəskəh, tukhapəh nisakwəkwəyen kin nəviginien.” (*Eks 16:18*)

Taetas ramvən apa Korin

16 Yakamni vi vi Kughen mə ramor riki Taetas ramagien mə tukrasitu irəmiə, rəmhen kin kafak nərigien.

17 Yimnhani-pən tuk Taetas mə tukrurə məm əmiə; kini rikin ragien tuk norien nəgkiarien kapəməwə. Mərig in min, rikin ragien min tuk nurəyen masitu irəmiə. Ye nərigien əmə kafan rimmnorkeikei mə tukrurə məm əmiə.

18 Kini kimawə yaksher-pre min kin piautawə kirik raurə iriu min. Kwən a, nəməhuak minə kamhasiai in tuk kafan wok tuk nini-ərhavyen Nəvsəoyen Huvə.

19 Kini niməhuak minə kimnharpen in mə tukraməriwək kimawə min nipiḡ yakhavəhsi-ərhav mane yame nimisarukin. Yakhavəhsi-pən mane kimi niməhuak minə mə jakshajoun mə rikimawə ragien pik tuk nasituyen, mine tuk nivəhsi-haktəyen Kughen.

²⁰ Yaksarkut mə yermamə kirik rıkək yame to rini hah əmawə tuk norien kapəməwə tuk nəwhaiyen mane.

²¹ Ror məkneikin meinai, yaksarkut mə jaksor narımnar yame ratuatuk ye nımrı Kughen mine ye nımrı narmamə.

²² Kini yaksher-pre min kin piautawə kirik in tukrikwasig kin Taetas mine in kirik. Yımnharkun mə kwən a rorkeikei pik mə tukrasitu ye norien rıpsaah mine ye wok rıpsaah. Kini taktəkun ai in rorkeikei pik mə tukrasitu irəmiə meinai in ramni nəfrakisien irəmiə.

²³ Kini Taetas, kimru min yakawor wok kirikianə. Kini kwən a rikwasig kin Taetas in min ramor wok ye kwerkwan irəmiə, masitu irəmiə. Mine piautawə mir kıraru e, yame niməhuak minə kisher-pə kin əriu, karəhsi-haktə nhag Kristo.

²⁴ Sor norkeikeiyen kapəmiə rıvən tuk ərisir, pəh niməhuak minə tuksəm, mharkun-ru mə rhawor e rikimawə ramagien tuk əmiə.

9

¹ Yakpi-pəh nher-preyen kin nəkwəkwə e kimi əmiə, rıpihuvə əmə, meinai, nakwənharkun ta wok e kape nasituyen ye narmamə kape Kughen minə apa Jerusalem.

² Yakamni məkneikin meinai yakirkun mə naksorkeikei mə taksasitu, kini yımnəgnəgin ta əmiə ye nımrı nəmə Masedonia tukun, mamni mımə newk yame ruauə muavən, kimiə apa Akaea nımısərər matuk tuk nıvəhsi-pəniyen mane. Kini nıpig nəməhuak apa Masedonia kimisəm mə

rikimiä ragien pik tuk nasituyen, ramor min əriə khapsaah kasorkeikei mə tuksasitu min.

³ Mərig taktəkun ai, yakamher-pre kin piautawə misir e mə irisir tukrhəm əmiə mə kimiə taksor nar yame nimmhani, rəmhen kin yame yakwəni ta. Kini ror məkneikin, kapəməwə nəgkiarien tuk nivəhsi-haktəyen norien huvə kapəmiə, pəh nien mə nar apnapig əmə.

⁴ Mərig tukmə nakhapəh nisorien, nipig jakurə kimawə nəmə Masedonia tiksın, kini tukəm mə kimiə nakhapəh nisor-əgkəpien, kini taksauris tukun, meinai kimawə yakwənhavəh-si haktə ta nhagmiə. Tukror auris əmiə rapita.

⁵ Ror məkneikin, rikik raməsik mə jakaməkeikei maiyoh piautawə misir mə tukrhokupən irak mirhurə mirhəm əmiə pəh kisəm mə takhavəh-sipən mane yame nakwənhani ta mə taksarukin. Mərig yakorkeikei mə takhavəh-sipən yerkimie m-fam. Pəh nien mə kaməkeikei kimi əmiə mə taksasitu.

Norien kape nəwhaiyen narimnar

⁶ Rikimiə tukraməsik nəgkiarien e: Yermamə yame raməsım kəskəh, tukrivəh nəviginien iran rikəskəh əmə. Yermamə yame raməsım ripsaah, tukrivəh nəsimien iran ripsaah.

⁷ Kimiə kirikianə kirikianə takasəkeikei mhavəh-sipən naha nhagin yame ramsi-pən yerkimie mə takhavəh-sipən. Mərig tukmə naksaruk kin mane meinai yermamə kirik raməkeikei kimiə əmiə tukun, ripəh natuatukien. Yakamni məkneikin meinai Kughen rorkeikei yermamə yame ravəhsi-pən yerkin m-fam.

8 Kini Kughen rirkun nautə-preyen kin nihuvəyen m-fam kafan kimi əmiə mə tuk narimnar fam ye nipiḡ m-fam, takhavəh narimnar fam yame naksəkwəkwə kin, mhavəh min rəmhen məkwəkw mə taksəwhai.

9 Meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “In rəwhai kafan narimnar ripsaah kimi yavən has minə, kini norien atuatur kafan to riphəh nirkəkien.”
(*Sam 112:9*)

10 Kini Kughen yame ravəhsi-pən kweru nai kimi yeməsim, mivəhsi-pən min nəviginien nan, ye norien kirikianə əmə min, In tukrivəh-si pən narimnar ripsaah kimi əmiə mor min ripsaah-ipsaah min, mə kimiə takharkun nisasituyen ye narmamə tiksın min. Kini tukror kwənkwan ripsaah yame ramsi-pən ye norien atuatur kapəmiə.

11 Ye narimnar fam ye nımraghien kapəmiə, Kughen tukrivəh-si pre kafan nihuvəyen kimi əmiə mə kimiə takharkun nəwhaiyen nipiḡ mifam. Kini nipiḡ taksasitu, narmamə tukhani vi vi Kughen tukun.

12 Wok e yame nakasor, nakhavəhsi-pən mane tuk nəviginien ne narmamə kape Kughen yamə mine nikumhə raməs əriə, məriḡ naksor nar huvə kirik rapita, in e narmamə khapsaah tuksəriḡ rhuvə, mhani vi vi Kughen tukun.

13 Nipiḡ naksor wok minə a, narmamə kasəm norien kapəmiə. Kini iriə tukhavəh-si haktə nhag Kughen tukun, meinai kimiə nakasor əfrakis norien kape narmamə yamə mine kamhani

nəfrakisien ye Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo. Kini iriə tukhavəh-si haktə nhag Kughen meinai kimiə nakhavəhsi-pən kapəmiə mane ehua kimi əriə mine narmamə mifam.

¹⁴ Kini nipiğ iriə tuksəhuak tuk əmiə, rikiriə tukraməsik əmiə meinai Kughen rimnautə-pən kin kafan nihuvəyən kimi əmiə rapita, mə taksasitu pik irəriə.

¹⁵ !Pəh khani vi vi Kughen tuk Tini yame In rimivəhsi-pə kimi ətawə! Nar e in e rhuvə rapita.

10

Pol ramhorpın nəgkiarlen kape narmamə yamə mine kamhani hah in mhamə kafan norien ror kīraru

¹ Narmamə tiksın kamhani nīkarik mhamə kafak norien kīraru. Mə nipiğ kītawə-m kimiə, kafak nəriğien reiwaiyu əmə, məriğ nipiğ yimatərhav məpəh əmiə, kafak norien riskai pik. Məriğ yo Pol, yakaməkeikei kimi əmiə tuk nar kīrik, mīmə Kristo, kafan nəriğien reiwaiyu, kini In yemə mar. Kini ye norien kīrikianə əmə,

² yakamaiyoh əmiə mə, taksor norien kapəmiə ratuatuk mə nipiğ jakurə, mipəh nəmien nar kīrik mə to yakəgkiar skai pre kimi əmiə tukun. Məriğ yakīrkun mə jakhek narmamə tiksın e yamə mine kamhani mə yakaməri-pən norien kape tokrei tanə,

³ meinai nar apnapig yaksarə ye tokrei tanə e, yakhapəh nisarowaginien ye norien yame narmamə kape tokrei tanə kasarowagin kin.

⁴ Ror məkneikin meinai narimnar kape narowaginien yame kimawə yakasarowagin kin, pəh nien mə narimnar yame narmamə kape tokrei tanə kasarowagin kin. Nikam. Narimnar kapəməwə yame yakasarowagkəp kin, kamhavəh nəsaninien kape Kughen tuk noriahyen kwənmhan yame Setan ramerkwaig ikin.

⁵ Kimawə yaksoriah nəgkiarien eikuə minə mine nərigien ausit minə, iriə m-fam yame kasərer əswasig kin narmamə tuk nirkunien Kughen. Yakhani-əhu nətərig-hasien minə fam kape narmamə, misor əriə kasarar ye nərigien kapəriə masor nəkwai Kristo.

⁶ Kini nipiğ naksəri-pən nərigien kape Kristo, kimiə taksərer matuk tuk nivəhsi-pəniən narpinien kimi narmamə m-fam yamə mine kasəsik nəkwən.

⁷ !Ah! Kimiə nakasəm nar kamor ərhav, mərig nakseinein nıpran. Tukmə yermamə kirik rirkun mə in yermamə kirik kape Kristo, tukraməkeikei mirkun huvə mə kimawə min, narmamə kape Kristo rəmhen kin in.

⁸ Tukmə ror nipiğ yakaməgkiar ye nehuəyen yame Yesu Yermaru rimivəhsi-pə kimi yo, yakaməgkiar ausit; mərig to yakpəh naurisien tuk nəgkiar ausitien tukun, meinai Yesu rimivəhsi-pə nehuəyen kimi yo tuk nivəhsi-haktəyen əmiə, pəh nien mə tuk nivəhsi-əhuyen əmiə.

⁹ Yakpəh norkeikeiyen mə rikimiə tukraməsik mə yakher-pre kin nəkwəkwə minə e kimi əmiə mə tukror əmiə nakhagin.

10 Məriḡ narmamə tıksin kamhani nıkarık mhamə, “In, kafan nəkwəkwə minə khapam miserə, məriḡ nıpiḡ in ramarə kitawə min, pəh nien mə in yermamə skai kirik, məriḡ kafan nəḡkiarieren in nar apnarıḡ əmə.”

11 Narmamə minə a tukasəkeikei mharkun mə nıpiḡ jakurə kisarə kitawə-mirə, norien kafak tukrəutən rəmhen əmə kin yame kafak nəḡkiarieren in rəutən ye nəkwəkwə yame yakamher-pre kin kimi əmiə.

Pol ramhorpın nəḡkiarieren kape narmamə yame kamhani mhamə in pəh nien mə yemehuə kape niməhuak apa Korin

12 Narmamə tıksin kamhavəhsi-haktə atuk əriə. Tukmə iriə yerpiriḡ əfrakis rapita yo, to yakpəh nəḡkiar-ausitien mə yo yerpiriḡ rəmhen kin əriə. Məriḡ, pəh nien mə iriə yerpiriḡ əfrakis. Kasəkir əmhen narmamə ye nəriḡien əmə kapəriə, mə tüksəm mə norien kapəriə rhuvə uə rahas. Norien e yame kasor, rətəwao.

13 Məriḡ kimawə yakhapəh nisəḡkiar-ausitien rapita nehuəyen kapəməwə, məriḡ yaksəḡkiar ausit ye wok yame Kughen rımnərəhu-pə mə kapəməwə, kini wok e, kimiə min apaikin.

14 Pəh nien mə yakwərəhsi-haktə atuk yo mamni mə yakamehuə ye narmamə yame Kughen rıpəh nəərəhu-pəyen ye kwermik. To yakpihapəh nhaurəyen iməmiə ikin, to yakpihapəh nısehuəyen irəmiə. Məriḡ yimisəkupən ta mhauə iməmiə ikin mhani-ərhav Nəvsəoyen Huvə kape Yesu Kristo.

¹⁵ Narmamə tiksın kasəgkiar ausit tuk wok yame yermamə pisin rımnor. Mərig kimawə yaksəgkiar ausit əmə tuk wok yame Kughen rımnərəhu-pə mə kapəməwə. Kimawə yaksərəhu-pən nərigien kapəməwə mə nhatətəyən kapəmiə tukrhaktə haktə mın, ror pən, kapəməwə wok ye kwerkwan irəmiə tukreihuə mın,

¹⁶ mə jakharkun nhavəniən ikin mınə ipakə tuk iməmiə, mhani-ərhav Nəvsaoyen Huvə, mhavən-vən mın, tamə yakhavən ikin kirik yermamə pisin kirik ruavən ta ikin mamor wok, misəgkiar ausit tuk wok kape yermamə pisin kirik.

¹⁷ Mərig Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “Tukmə yermamə kirik rəgkiar ausit, pəh tukrəgkiar ausit əmə mə in rırkun Kughen Yermaru.” *(Jer 9:24)*

¹⁸ Yakaməgkiar məkneikin meinai kıpəh nisaiyen yermamə yame ravəhsi-haktə atuk in, mərig kamsiai əmə yermamə yame Kughen Yermaru ravəhsi-haktə.

11

Pol mine aposol eikuə minə

¹ Seighaan kın yo pəh yakəgnəgin kəskəh yo tuk wok kafak; tukni pakw mə nəgkiarien ror məknakin rahas. Mərig kimiə nakwəseighan ta kın yhajoun eikuə minə mə tuksəgnəgin atuk əriə.

² Yakamarha huvə tuk əmiə, mıpəh neighanien kın yermamə kirik mə tukrivi-ta əmiə tuk yo, mə takhauə narmamə kape Kughen əmə, rəri-pən nərigien kape Kughen. Yo rımimiə, kını kimiə naksəmhen kın piakəskəh kirik yame rırkun

əmə kafan hanə yerman, yame in e Yesu Kristo. Kini yakamarha huvə tuk kafak piakəskəh yame yimneighan kin mə tukrivən məri-pən yerman a.

³ Mərig yakamgin mə naksəmhen kin pian a Iv yame Setan rımneikuə iran ye nəgkiarien heikən.* Yakamgin mə yermamə kirik tukrivi-pən nərigien kapəmiə rivən ikin pisin, kini naksəpəh kapəmiə norkeikeiyen yame ramvən tuk Kristo, yame ratuatuk huvə.

⁴ Yakaməgkiar məkneikin meinai nipig yermamə kirik ramuə tuk əmiə mamni-ərhav Yesu kirik yame ror pisin ye Yesu yame yakwəni-ərhav ta, uə nipig kimiə nakhavəh nanmın kirik yame ror pisin ye Nanmın yame nakwənhavəh ta, uə naksərig nəvsaoyen kirik yame ror pisin ye Nəvsaoyen Huvə yame nakwəsərig ta, mərig kimiə nakamhakwasig əmə kin.

⁵ Aposol minə a kimiə nakamhani mhamə iriə “apostol huvə minə tiksın,” mərig ye kafak nərigien, yakpəh nəmien mə iriə khahuvə rapita yo.

⁶ Kipəh nhajoun-pakwien yo kin norien kape nivəhsi-ərhavyen nəgkiarien, mərig yakirkun huvə niprai Nəvsaoyen Huvə. Yimishajoun əmiə kin nəvsaoyen huvə ye norien minə fam, nipig ripsaah.

⁷ ?Rhawor e narmamə a kamhani hah yo ye nikarin kape nivəhyen mane? Nipig yimini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kape Kughen tuk əmiə, yimipəh norien mə taksərok yo kin nar kirik. Yo atuk əmə yimivəhsi-əhu yo tuk nivəhsi-haktəyen əmiə.

11:2: Efes 5:26-27 * **11:3:** Əm-ru stori kape Iv ye Jen 3. **11:3:** Jen 3:4,13 **11:4:** Gal 1:8-9 **11:5:** 1 Kor 15:10; 2 Kor 12:11
11:6: 1 Kor 2:1,13 **11:7:** 1 Kor 9:18

⁸ Nipig yimnor wok kitawə-m kimia, niməhuak minə ikin pisin pisin minə kimsərok yo, rəmhen əmə kin yame yimnawə kin nar kirik tuk əria, mə jakasitu irəmiə kin.

⁹ Kini nipig kitawə kimnamhavən, kini kafak nar kirik rirkək. Yimipəh naiyohyen nasituyen tuk yermamə kirik, meinai piutawə yamə mine kimnhasi-pən Masedonia kimnhavəhsi-pə narimnar yame yimnəkwakwə kin. Ror pən, yimipəh naiyohyen əmiə kin nar kirik, mipəh narkutien kimi əmiə tuk narha-huvəyen tuk yo. Norien minə a yakamor ye nipig m-fam.

¹⁰ Tukmə ror yakamausit tuk norien kafak, mərig yermamə kirik apa Akaea to ripəh niniyen mə yakameikuə. Nəgkiarien yame yakamni raməfrakis rəmhen əmə kin nəgkiarien yame Yesu Kristo ramni.

¹¹ ? Mərig rhawor e yimipəh naiyohyen əmiə kin nar kirik? Pəh nien mə yakəməkin əmiə məpəh naiyohyen kin nasituyen tuk əmiə. Nikam. Kughen rirkun mə yakorkeikei pik əmiə.

¹² Narmamə tiksın kimnasəmir kimia miriə misorkeikei mə tukhauə misəmhen kin əmawə, mə tukharkun nisəgnəgin-atukien əria tuk wok kapəria. Mərig kimawə yakhapəh hanə nisaiyohyen kin nasituyen kirik mə iriə tukseinein niniyen mə iriə kisəmhen kin əmawə.

¹³ Narmamə yamə mine kasor məknakin, iriə aposol eikuə minə, kini kaseikuə ye narmamə ye wok kapəria, mamhasigovın əmə wok kape aposol əfrakis minə kape Kristo.

14 Mərig kitawə to khapəh nisakurien tukun, meinai Setan min, in ramsigovin əmə agelo kape Kughen.†

15 Kini kitawə to khapəh nisakurien nipig yorwok minə kape Setan kasor norien yamə mine ratuatuk mə narmamə rikiriə tukrəsik mə iriə yorwok minə kape Kughen. Mərig tuk Nipig Kwasig, iriə tukhavəh nərokien rəri-pən norien minə kapəriə.

Pol raməvsao kin nipig autən yamə mine kimnhauə ye nimraghien kafan

16 Yakamsim atuk min. Mərig takhapəh nhaniyen mhata mə yakamsim atuk meinai yakamarmər. Mərig tukmə rikimiə raməsik məknakin, seighaan kin yo pəh yakor norien minə tiksın kape yarmər, maməgnəgin kəskəh atuk yo.

17 Nəgkiarrien e kafak pəh nien mə nəgkiarrien kirik yame Yesu Yermaru rimivəhsi-pə kimi yo mə jakni. Ye nəgkiarrien kafak yakaməgkiar rəmhen kin yətəwao kirik.

18 Narmamə khapsaah kasəgkiar ausit tuk norien kape tokrei tanə, ror pən, yo min, jakəgkiar ausit kəskəh.

19 [Kini yakirkun mə rikmiə ragien tuk nivəhyen kafak nəgkiarrien] meinai kimiə yamə mine nakhamə ta mə nakwənharkun nar rikmiə ragien tuk nivəhyen nəgkiarrien kape narmamə yamə mine kasətəwao.

20 ? Rhawor e nakseighan kin narmamə apnapig kamhavəhsi-haktə atuk əriə, masərik

† 11:14: Gris ramni mə Setan ramsigovin agelo kape nikhakien. Nipran ramni mə in rameikuə mamni mə in ravəh nəgkiarrien kirik kape Kughen.

mitə əmiə, masərip nikatərgimiə, maseikuə irəmiə, mamhapik kapəmiə narimnar?

²¹ Mərig norien kafak ripəh nəutəniən mə to yakor əutən-pre kimi əmiə məkneikin. ?Mərig kimiə nakhamə ta mə yaknauris meinai yimnapəh nor-əutən-preyen məknakin kimi əmiə uə? Nikam, yakpəh naurisien tukun.

Naha nhagin yame narmamə tuksəgkiar ausit tukun, yo min jakəgkiar ausit tukun, nar apnapig rikimiə tukraməsik mə nəgkiarien e kafak rətəwao.

²² ?Rhawor? ?Iriə kasəgkiar ausit mhamə iriə kharkun nisəgkiarien ye nəgkiarien Hibru uə? Yo min. ?Iriə kasəgkiar ausit mhani mhamə iriə nəmə Isrel uə? Yo min. ?Iriə kasəgkiar ausit mhani mhamə iriə kwənərəus kape Ebrahim uə? Yo min.

²³ ?Iriə kasəgkiar ausit mhamə iriə yorwok minə kape Kristo uə? Yo min, mərig yakapita əriə. !Kəsi! Yakaməgkiar ausit rəmhen kin yame yemətəwao ramausit. Yimnor pik wok rapita əriə, kini kivəhsi-pən yo ye kalabus nipig ripsaah rapita əriə. Kimnərkis-ərkis yo rapita əriə. Nipig ripsaah, ipakə yakmhə.

²⁴ Nipig minə fam iriə fam faef, nəmehuə kape Isrel kimisərkis-ərkis yo m-toti naen ye nipig kirikianə.

²⁵ Kimnərkis-ərkis yo kin kwənkirkir m-kisisə. Nipig kirik, kisəsik yo kin kapier apig. Yimavən ye rao m-kisisə, kini rao rəmnim, kini nipig kirik, yimneai ye ikəmnim ye tame tahik kape nipig piəpiə kirik, yenpig-enpig mine yenpig.

²⁶ Nipig m-fam yakaməwhan nihuk tuk norien wok kafak. Kini ipakə yapiwən ehuə ramrəh yo yakamhə. Kini yakamarə imei yəkrəh minə, ikin resrə ikin. Mamarə imei nəmə imak ikin, ikin resrə ikin. Mamarə imei nəmə tanə pisin pisin minə, ikin resrə ikin. Mamarə ye taon ehuə minə, ikin resrə ikin, mamarə ikin ruhiko ikin, ikin resrə ikin, mamarə apa ye tahik, ikin resrə ikin, mamarə kimawə piautawə eikuə minə, ikin resrə ikin.

²⁷ Yimnor pik wok, kini nipig ripsaah yakpəh napirien yenpig. Nipig tiksın, nikumhə raməs yo; kini yakaməkwakwə; nipig ripsaah, nak nəviginien ramrirkək. Nipig ripsaah yakamokiei-okiei, kini kafak neipən kape nokieiyen rirkək.

²⁸ Mine narimnar tiksın yame yakamətərig pik tukun, in e yakamətərig pik tuk niməhuak minə fam.

²⁹ Tukmə yermamə kirik, kafan nhatətəyen ripəh niskaiyen, rikik raməpou. Kini tukmə kamor yermamə kirik ror təvhagə has, rikik rəmhə tukun.

³⁰ Tukmə yakaməgkiar ausit, yakaməgkiar ausit əmə tuk narimnar yame ramhajoun mə kafak nəsaninien rirkək.

³¹ Kini Kughen e in e rim Yesu Yermaru, yame kaməgnəgin In ye nipig mifam, In rirkun mə yo yakpəh neikuəyen.

³² Apa Damaskes, gavman kirik kape King Aretas rimnher-pən kın kafan mobael minə mə tuk-sarha tuk kwəruə kape taon mə tukasarha kın yo, misəm yo, mhavəh-si pən yo ye kalabus.

³³ Mərig kivai-pən yo ye nitip ehuə kirik, kiruk-pən nəərəus iran, kivi reiwaiyu ye nikar kəupə yer-

wanu a, kini yimnap ta kin gavman a.

12

Pol raməmrərhav

¹ Jakaməkeikei maməgkiar ausit, nar apnapig mə nəgkiar-ausitien rīpəh nasituyen ye nar kīrik; məriḡ jakaməkeikei mamni nəmrərhavyen tiksīn mīne nəgkiarien vi yamə mīne yakaməm Yesu Yer-maru ravəhsi-pə kimi yo.

² Yo yermamə kīrik* yame yakamhatətə ye Kristo. Kughen rīvəh-ta yo muavən ye rao ye neai†, newk fotin ruauə ta muavən. Yakeinein mə nīprak ruavən uə nanmīk əmə. Kughen əmə rīrkun.

³ Kini mamni mīn mə yakeinein mə nīprak ruavən uə nanmīk əmə, məriḡ yakīrkun mə

⁴ Kughen rīvəh yo muavən apa iman. Kini yo yimnəriḡ nəgkiarien erkwaig tiksīn, yame nar-mamə kape tokrei tanə kīseinein nīniyen.

⁵ Yakīrkun nəgkiar-ausitien tuk naha nhagīn yame Kughen ramor əpu kimi yo, məriḡ to yakpəh nəgkiar-ausitien tuk nar yame yo atuk yakamor. Yakaməgkiar ausit əmə tuk naha nhagīn yame ramhajoun mə yo, kafak nəsanīnien rəkəskəh.

⁶ Məriḡ tukmə yakmə jakaməgkiar ausit, rīpəh norien mə yo yarmər, meinai nəgkiarien yame jakəgkiar ausit tukun in raməfrakis. Məriḡ to

11:33: Wok 9:23-25 * **12:2:** Pol rīpəh nīniyen mə in atuk rīmnəm nəmrərhavyen e. Ramni isok, mamni yermamə pīsīn. Məriḡ nīpig kasəvhuekin pəpiə chapter 12, kitawə kharkun mə in raməgkiar mamni atuk in. † **12:2:** Gris ramni, “heven namba tri” rəmhen kin heven yame yerpirig pik. Nīpran ramni mə imei Kughen.

yakpəh nəgkiar-ausitien məkneikin, tamə narmamə khavəhsi-haktə pik yo rapita ikin tukvəhsi-haktə yo ikin. Yakorkeikei mə narmamə tuksəkir əmhen yo ye nəgkiarien kafak mine norien minə kafak.

Nəsaninien kape Kughen rirkun nivəh-miraghien atawə

⁷ Kughen ripəh norkeikeiyen mə jakausit tuk nəgkiarien vi yamə mine In rimnor əpu kimi yo, kini nəgkiarien minə a khahuvə misapita. Ror pən, In rimnher-pə kin nəmhəyen ye nimraghien kafak rəmhen kin nirhi nimirh ramhai yo kape nipig mifam. Nəmhəyen a in rəmhen kin yəgkiar kirik kape Setan yame ramor nəmhəyen ye niprak, ramor yo yakpəh nausitien.

⁸ Yimnəkeikei kimi Yesu Yermaru m-kisisər mə tukrirəhsi-ta nəmhəyen a tuk yo.

⁹ Mərig In ramni-pə tuk yo mimə, “Nikam. Kafak nihuvəyen ehua rirkun nivəh-miraghien ik; meinai nipig e in a kafam nəsaninien rimirkək, in en swatuk kape nəsaninien kafak raurə iram nakamskai.” Ror pən, rikik ramagien pik yakaməgkiar ausit mamni mə kafak nəsaninien rikək; mərig nəsaninien kape Kristo ramarə ye nimraghien kafak.

¹⁰ Tuk nar a, rikik ragien nipig kafak nəsaninien rirkək, kini rikik ramagien nipig kamni hah yo, kini rikik ramagien tuk nipig əutən minə, kini rikik ragien nipig kamor nahasien kimi yo, kini rikik ragien nipig yakamərig nəmhəyen. Rikik ragien tuk narimnar minə a meinai yakamor nəkwai

Kristo. Kini tukmə kafak nəsaninien rirkək, nıpiğ a in a, kafak nəsaninien rımauə.

Pol raməgkiar skai kimi nəməhuak minə apa Korin

¹¹ Yakaməgkiar ausit tuk kafak norien, raməri-pən norien kape yarmər. Məriğ kimiə nımnhapəh nhavəh-si haktəyen yo aikin ratuatuk mə tukvəh-si haktə yo ikin. Ror pən, jakaməkeikei mamor. Məriğ pəh nien mə nəmə mine nakamhani mə iriə “apostol huvə minə tiksın” kisapita yo, nar apnapıg mə yo yermamə apnapıg əmə.

¹² Nıpiğ yımnamarə kitawə-m kimiə, mamor narımnar mamrıpin yame ramhajoun mə yo apostol əfrakis kirik. Yımnor nımtətien minə, mine nar ehuə yamə mine ramor nakurien kimi nar-mamə, mine nar apsipis minə ye nımrımiə.

¹³ ?Rhawor? ?Kimiə nakhamə ta mə norien yame yakamor ye nıməhuak minə tiksın rapita nar yame yımnor irəmiə uə? Nıkam. Nar kirikianə əmə yakpəh norien irəmiə - in e yakpəh naiyohyen nasıtuyen kın mane. ?Nakhamə ta mə nar e ratuatuk uə rapəh natuatukien?

¹⁴ Taktəkun ai, nıpiğ yame ror kisisər kın, najakurə mıvaag-pre kın əmiə. Kini jakpəh naiyohpreyen kın mane kirik kimi əmiə, meinai pəh nien mə yakorkeikei kapəmiə nautə; məriğ yakorkeikei əmə əmiə. Rəmhen kın yame pəh nien mə wok kape kwajikovə minə tuk narha-huvəyen tuk tatə mine mamə, məriğ wok kape tatə mine mamə kwarha huvə tuk kwajikovə.

15 Ror pən, tukmə yakoriah fam narimnar kafak tuk nasituyen irəmiə, rikik ragien əmə. Kini nar apnapig tukmə yakoriah kafak nimraghien tuk nasituyen irəmiə, rikik tukragien. Kafak norkeikeiyen tuk əmiə in rehuə, mərig kapəmiə tuk yo rikəskəh əmə. !In e rīpəh natuatukien!

16 Pəh khani mhamə yimipəh naiyoh-preyen kin mane kirik kimi əmiə. Mərig kimiə tiksın nakamhani mhamə yaknor nar iko mivəh kapəmiə tiksın narimnar.

17 ?Rhawor? ?Nakhamə ta mə yimnher-pre kin narmamə tiksın kafak mə tuksor nar iko tuk nivəhyen kapəmiə narimnar uə? Nīkam.

18 Yimnəkeikei kimi Taetas mə tukrurə tuk əmiə, mher-pre kin piatawə kirik iriu min. ?Mərig Taetas rimnor nar iko mivəh kapəmiə narimnar uə? Nīkam. Nakharkun mə kapəmru nətərigien kirikianə əmə, kini yakawor norien kirikianə əmə.

19 Pəh nien mə yakamni nəgkiarien minə e tuk nətapigien kin nəgkiarien kape narmamə yamə mine kamhani hah əmawə. Mərig ye nimri Kughen, yakamni əmə nəgkiarien yame Kristo rorkeikei. Kini yo minə tiksın, norien m-fam yame yakasor, yakasor mə kimiə takhaskai.

20 Yakamher-pre kin nəkwəkwə e meinai yakpəh norkeikeiyen mə tamə yakurə məm əmiə mə nakasor narimnar yame rīpəh nəmhenien, kini jakaməkeikei mægkiar skai-pre tuk əmiə mor rikimiə rəpəu tukun. Kini kimiə takhpəh nisorkeikeiyen. Yakpəh norkeikeiyen mə jakəm nakasotgoh kimi əmiə minə, masetet əmiə minə,

niemhaa ramhai əmiə, mamhani nıkar narmamə, misausit, masor apnapıg nar.

²¹ Yakpəh norkeikeiyen mə nıpıg jakurə, kafak Kughen tukror yauris yo, rıkkik rəmhə, yakasək, meinai kimiə tıksin nakwəsor təvhagə has, masor apnapıg nar, mamhakır apis-apis əmiə mınə, mhapəh hanə nisararien ye nətərigien kapəmiə.

13

Pol ramor kwirig kimi əriə

¹ In e nıpıg yame ror kisisər kın yame jakurə məm əmiə. Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə, “Tukmə yermamə kıraru uə kisisər kırhını nəgkiarien kirkianə, pəh narmamə tukharkun mə nəgkiarien kapərisir raməfrakis.” (*Dut 19:15*)*

² Nıpıg yımnaurə tuk əmiə, ye nıpıg yame ror kıraru kın, yımını-ərhav pre ta nəgkiarien kape nisigien narmamə yamə mine kasor təvhagə has mine əmiə m-fam, mə taksəpəh təvhagə hah. Kini yakaməmır isok mamni-pre mın. Nıpıg jakurə mın, jakvəhsi-pən narpinien kimi narmamə yamə mine khapəh nisəpəhyen norien has mınə.

³ Kimiə nakhamə təksəkır əmhen mə nəgkiarien kafak in nəgkiarien kape Kristo uə nıkam. Kini yo jakəgkiar rəmhən kın aposol kirik kafan. Norien kafan rıpəh nımarien tuk əmiə, məriğ norien kafan rıskai tuk əmiə.

12:21: 2 Kor 13:2 * **13:1:** Nəgkiarien e raməmır ye Dut 19:15. Nıpran e ramni mə nəkwəkwə kıraru uə kisisər yamə mine Pol rımırai ramvən kimi nıməhuak apa Korin, kapəriə nəgkiarien kirkianə əmə, ror pən, kasəfrakis. **13:1:** Mat 18:16; 1 Tim 5:19

4 Nəfrakisien, niṗiḡ kimiruk haktə In ye nai kamarkwao kin, kafan nəsaninien rirkək. Məriḡ taktəkun ai In ramragh ye nəsaninien kape Kughen. Kini kimawə min yamə mine yakasofugin-pən iran, nəsaninien kapəməwə rirkək. Məriḡ kimawə yaksor wok kitawə-m kimiə ye nəsaninien kape Kughen.

5 Kimiə atuk, taksəkir nimiraghien kapəmiə mə nhatətəyen kapəmiə in raməfrakis uə nikam. Kimiə atuk, taksəm huvə kapəmiə norien. ? Nakharkun uə nikam mə Yesu Kristo ramarə ye nimiraghien kapəmiə? ! Məriḡ tukmə kapəmiə nimiraghien riṗəh nəri-pəniən norien kape nhatətəyen, ramhajoun mə Kristo rirkək ye nimiraghien kapəmiə!

6 Kini yakirkun mə kimiə takpisəm mə kimawə narmamə əfrakis minə kape Kughen.

7 Kini taktəkun ai, yaksəhuak tuk əmiə mə takhapəh nisorien nar has minə. Məriḡ riṗəh norien mə yakasəhuak məknakin mə tukramhajoun mə kapəməwə wok in rhuvə matuatuk. Məriḡ yakasəhuak məknakin meinai yaksorkeikei mə taksor norien yame ratuatuk, nar apnapig mə narmamə kamhani mə wok kapəməwə riṗəh nəmhenien.

8 Tukmə nakhapəh nisorien təvhagə hah, to yakhapəh nisəḡkiar-skai-preyen kimi əmiə, meinai yakseinein nisorien nar kirik yame ramətapig kin nəḡkiariən əfrakis kape Kughen, məriḡ yakharkun nisor-əməyen nar yame ravəhsi-haktə nəḡkiariən əfrakis kape Kughen.

9 Kini tukmə nakasor əmə narımnar yame ratuatuk, kini nar kırık rırkək yame jaksəgkiar-skai-pre tukun kimi əmiə, kini rıkimawə tukramagien əmə. Kini yakasəhuak tuk əmiə mə norien kapəmiə tukratuatuk huvə.

10 Ror pən, yakamarə isok pakw tuk əmiə, mərig yakamher-pre kın nəgkiarien minə e mivəhsi-haktə nərigien kapəmiə, mərig yakpəh norkeikeiyen mə nıpig jakurə jakaməkeikei maməgkiar-skai-pre kimi əmiə. Neihuəyen yame Kughen rımivəh-si pə kimi yo, kape nivəh-sihaktəyen əmiə; pəh nien mə kape nivəhsi-əhuyen əmiə.

Pol rımmnor infamien ye nəkwəkwa kafan

11 Piak minə mine nowinik minə. Nəgkiarien kafak ror infamien ikin e. Sarkut tuk norien yamə mine kısıtuatuk. Sətərig kın nəgkiarien kafak. Kapəmiə nətərigien tukror əmə kırikianə. Sarə ye nəmərinuyen. Kini Kughen e yame rorkeikei pik narmamə, mivəhsi-pre nəmərinuyen, In tukraməmır yerkimia.

12 Sokrən huvə irəmiə minə† rəmhen kın yame kimiə kırikianə ye Yesu Kristo.

13 Narmamə m-fam kape Kughen kamhani rhuvə pre tuk əmiə.

14 Pəh Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukrautə-pre kın kafan nivhuəyen kimi əmiə m-fam. Kini pəh Kughen tukrivəh-si pre kafan norkeikeiyen

13:10: 2 Kor 10:8 † 13:12: "Nıpig naksofugin əmiə minə, taksor 'holy kiss' irəmiə minə." 'Holy Kiss' ror nımtətien mə kasofugin pən ye Yesu masorkeikei əriə minə.

kimi əmiə m-fam. Kini pəh Nanmın kape Kughen
tukror rıkimə fam tukror kırıkianə.

**Nəkʷəkʷə imərhakə kape kughen: nirpenien
vi
The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b